

Europski zakon o oceanima – Poziv za dostavu dokaza

Uvod

Europski ribari s malim utjecajem (LIFE) je europska platforma udruga malih ribara posvećena minimiziranju svog utjecaja na okoliš i maksimiziranju društveno-gospodarskih koristi koje stvaraju. LIFE trenutno obuhvaća 37 udruga iz 15 država članica, ujedinjujući na platformi oko 10.000 malih ribara.

Misija udruge LIFE je ujediniti europske ribare malih razmjera kako bi se postigla pravedna ribarstvo, zdrava mora i živahne zajednice, kroz tri glavna stupa: a) zastupanje i podrška interesima svojih članova; b) davanje glasa svojim članovima i njihova podrška u procesima zagovaranja politika i donošenja odluka; te c) njihova podrška na terenu kako bi postali akteri promjena.

LIFE je prvi put osnovan u Ujedinjenom Kraljevstvu 2014. godine, a nakon Brexita registriran je u Belgiji kao asbl u studenom 2018. – www.lifeplatform.eu

Pozadina

LIFE pozdravlja [poziv za dostavu dokaza](#) s ciljem izrade Direktive o Zakonu o oceanu temeljenoj na Paktu o oceanu, koja će se nadovezati na reviziju Direktive o pomorskom prostornom planiranju.

Osiguravanje učinkovitog i koherentnog okvira za upravljanje u svim sektorima je i nužno i pravovremeno. Također postoji hitna potreba za koherentnošću među različitim interesima plave ekonomije koji se natječu za prostor i resurse, pravednom raspodjelom prostora oceana i regulatornim mjerama za ograničavanje negativnih utjecaja razvoja plave ekonomije na okoliš te potencijalne socioekonomske štete koja bi mogla biti nanescena obalnim zajednicama.

Bez takvog okvira postoji opasnost da će se tradicionalne, manje istaknute aktivnosti plave ekonomije zanemariti i marginalizirati u žurbi da se uspostave novi, ekonomski moćni i politički utjecajni sektori, što će negativno utjecati na dugoročnu socioekonomsku održivost i kvalitetu života obalnih zajednica. Ribarstvo, a osobito ribarstvo malih razmjera, već osjeća prostorni pritisak od velikih ribolovnih flota, proizvodnje energije na

moru, akvakulture i drugih novih sektora plave ekonomije, a negativni utjecaji na okoliš i društveno-gospodarske posljedice u već su očit i ograničavaju njihov potencijal. Posebno u mediteranskom bazenu, turizam i rekreacijski ribolov preuzeli su veći dio prostora koji je prethodno zauzimalo ribarstvo malih razmjera.

Izazovi s kojima se suočava mali ribolov, zanemaren potencijal

Više od tri desetljeća potencijal i važnost ribarstva malog obujma ističu se na mnogim relevantnim međunarodnim i europskim forumima. Ribarstvo malih razmjera (SSF) moglo bi biti dio rješenja i presudan čimbenik za europska ugrožena mora, dajući ključni doprinos provedbi agende Zelenog dogovora za 2030. i 2050. godinu u skladu s Dobrovoljnim smjernicama FAO-a za SSF, Agendom Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. i postizanju Ciljeva održivog razvoja UN-a (SDG-ovi), s kojima se Zakon o oceanima mora uskladiti.

Međutim, ribarstvo malog obujma (SSF) prečesto je potcijenjen i zanemaren sektor, pri čemu se prednost daje drugim, ekonomski moćnijim i politički utjecajnijim sektorima. Ribari malog obujma diljem Europe suočeni su s sve većim brojem ograničenja i izazova, zbog kojih su dospjeli do prijelomne točke propadanja, čije je preokretanje sve teže.

Stoga LIFE pozdravlja što Pakt o oceanima, u odjeljku 3.1., prepoznaje važnost ribarstva za održivu vodene hrane, sigurnost hrane i suverenitet te potrebu da se "malo ribarstvo podrži kao prioritet".

Iako Pakt o oceanima navodi relevantne mjere koje su potencijalno dobar korak naprijed, pruženo je malo detalja o prirodi takve potpore ili mjera te o tome kako će se taj prioritet konkretizirati u budućem Zakonu o oceanima. Ako ribarstvo malog obujma (SSF) treba preživjeti i napredovati, takvi su detalji ključni.

Poziv na dostavu dokaza spominje da će Zakon pozivati na postojeće obvezujuće ciljeve, pomoći u njihovom učinkovitom i dosljednom ispunjavanju te pojednostaviti obveze izvještavanja. Ovo je ključna prilika za rješavanje problema pada, uključivanjem ključnih ciljeva i odredbi o sljedećim načelima u Zakon o oceanima. Ti aspekti trebaju biti pravno operacionalizirani, a ne neobvezujuća načela.

Potrebno je hitno djelovanje. EU si ne može priuštiti daljnje odgađanje u zaštiti i promicanju ovog sektora i njegovog potencijala te u donošenju zakonodavstva i usmjeravanju politika koje su pravedne za ribare, pravedne za buduće generacije i pravedne za prirodu.

Načela, ciljevi i odredbe koje treba uključiti u Zakon o oceanima

1. Podržite SSF kao prioritet na temelju diferenciranog pristupa upravljanju SSF-om

SSF-u su potrebne konkretne politike koje će zaustaviti njihov pad i ojačati njihov potencijal.

Ribarske politike i propisi prečesto su formulirani imajući na umu potrebe ribarstva većeg obujma, na temelju pretpostavke da će se sektor malih ribara nekako prilagoditi. To se u praksi ne potvrđuje. Ključno je osigurati primjenu politika koje štite prava malih ribara i odražavaju jedinstvene potrebe malih ribara, umjesto primjene univerzalnog pristupa koji favorizira veće operacije s velikim utjecajem.

Uspostava akcijskih planova za ribarstvo malog obujma na nacionalnoj i razini EU-a u okviru Zakona o oceanima pretvorila bi ribarstvo malog obujma iz marginalne političke brige u središnji stup održivog upravljanja oceanima u EU-u.

Zakon o oceanima trebao bi:

- Postaviti specifični cilj za Plan djelovanja za ribarstvo malog obujma u Europi, uključujući načela Dobrovoljnih smjernica FAO-a o ribarstvu malog obujma (SSF smjernice), s obvezujućim mjerama i konkretnim vremenskim okvirima.
- Nadzorna ploča EU Pakta o oceanu trebala bi definirati i uspostaviti polazne osnove te pratiti godišnji napredak koristeći transparentne i objektivne pokazatelje, kako okolišne, tako i socioekonomske prirode. Konkretno, LIFE poziva na postavljanje pokazatelja za praćenje napretka u obnovi generacija, trendova u malolovnom ribarstvu i doprinosa ribarstva i akvakulture EU sigurnosti hrane i sredstava za život, društvenoj koheziji i dobrobiti, kulturnom naslijeđu i identitetu, dokumentirajući sinergije s drugim sektorima (turizam, regenerativna akvakultura itd.) te pristup malolovnog ribarstva resursima i prostoru.

2. Poboljšano upravljanje: su-dizajn, su-odlučivanje i su-upravljanje u MSP-u

U kontekstu pomorskog prostornog planiranja (MSP), malih i srednjih ribara teško je vidljivo, suočavajući se sa situacijom poput one Davida i Golijata, gdje se pomorski prostor izdvaja i oblikuje za velike igrače, sa značajno koncentriranom ekonomskom moći i političkim utjecajem. Već su postavljeni ciljevi za proizvodnju energije na moru, pri čemu se većim prioritetom za proizvodnju hrane daje akvakulturi, a opet se zanemaruje

potencijal SSF-a. Izazov nije samo ojačati i učiniti pomorsko prostorno planiranje (MSP) inkluzivnim, već i osigurati da manje vidljivi, ali iznimno važni akteri poput SSF-a mogu značajno sudjelovati u su-dizajniranju planova i u procesima su-odlučivanja o načinu njihove provedbe.

Obalne zajednice i ribarstvo malog obujma trebali bi biti u središtu upravljanja oceanima. Sudjelovanje, prava pristupa, sigurnost vlasništva i suupravljanje trebali bi biti norma – strukturni uvjeti za održivost –, a ne samo popratne mjere.

LIFE poziva na primjenu adaptivnog su-upravljanja u svim priobalnim područjima, počevši od morskih zaštićenih područja, u posebno određenim "područjima regeneracije ribarstva" i kao dio planova obnove, uključujući male ribare, čime bi se jamčilo njihovo zajedničko ovlaštenje u donošenju odluka vođenih uključivošću, transparentnošću, odgovornošću i pravednošću u europskim priobalnim vodama. To bi bio najbolji način da se lokalno, tradicionalno i iskustveno znanje o malom ribarstvu uključi uz znanstvene savjete pri donošenju odluka koje se tiču malog ribarstva.

Zakon o oceanu trebao bi:

- Osigurati da su u Visokom povjerenstvu za oceane uključeni posebni europski predstavnici malih ribara, gdje bi oni – zajedno s drugim dionicima – mogli podržati Komisiju u njezinom zadatku praćenja i osiguravanja učinkovite provedbe Zakona o oceanima.
- Uspostaviti, kao ključni komplementarni i paralelni korak, posebni Savjetodavni odbor za ribarstvo malih razmjera, uz istovremeni rad na poboljšanju funkcioniranja već postojećih AC-ova, s većim sudjelovanjem udruga ribara malih razmjera.
- Uspostaviti odredbe za osiguranje uključivih procesa pomorskog prostornog planiranja, u kojima se malim ribarima osigurava učinkovito sudjelovanje na jednakoj osnovi s ostalim dionicima.
- Uspostaviti jasne smjernice za suupravljanje u različitim državama članicama, definirajući potrebnu terminologiju, uloge i zajedničke odgovornosti vlasti i dionika, uključujući male ribare
- Zahtijevati od država članica da uspostave specifične pravne okvire koji uključuju suupravljanje u njihove sheme upravljanja u obalnim vodama.
- Osigurati da se u godišnjim europskim i nacionalnim proračunima dodijele odgovarajuća financijska sredstva za podršku socijalnom dijalogu i sustavima suupravljanja, omogućavanje učinkovite provedbe i izgradnju kapaciteta potrebnih za smisleno sudjelovanje malih ribara u procesima donošenja odluka.

3. Pravedna raspodjela pomorskog prostora i resursa na temelju socioekonomske vrijednosti i niskog utjecaja na okoliš

Potencijalni procvat plave ekonomije nosi visok rizik da će biti popraćen značajnim, ali još neprocijenjenim, utjecajem sektora plave ekonomije velikih razmjera na morsko okruženje i obalne zajednice.

Ribarstvo, a osobito ribarstvo malih razmjera, sve se više mora boriti za ono malo prostora i resursa koji su im preostali. Za razliku od većih ribarskih operacija, ribarstvo malih razmjera ne može premjestiti svoju djelatnost na "druga ribolovna područja" zbog svog ograničenog dosega.

Potencijal za višestruku upotrebu prostora kroz kompatibilne i komplementarne aktivnosti (poput ribolova u vjetroelektranama, u kombinaciji s regenerativnom akvakulturom) zahtijeva daljnje istraživanje i isprobavanje; riječ je o složenoj temi s mnogo nepoznanica. Na primjer, kako će biti pogođeno osiguranje plovila i sigurnost na moru ako se radi među velikim morskim instalacijama? Kakve će se promjene u bioraznolikosti i biološkim zajednicama dogoditi na morskim instalacijama? Sve to treba dodatno proučiti kroz namjenske i neovisne znanstvene društvene i okolišne studije prije nego što se napravi daljnji korak i donesu nove pretpostavke.

Ribarstvo malog obujma treba staviti u središte Plave ekonomije, priznajući mu prava na korištenje i običajna prava kao sektoru, štiteći ga od prostornog istiskivanja konkurentskih ili nekompatibilnih djelatnosti stvaranjem "područja upravljanja malog obujma" te priznajući njegov vrijedan doprinos sigurnosti hrane i egzistencije, društvenoj koheziji, kulturnom naslijeđu i identitetu te sinergijama s drugim sektorima.

Što se tiče srodne teme, raspodjela ribolovnih mogućnosti koja se prvenstveno temelji na povijesnim podacima o ulovu produbljuje nejednakost i jača koncentraciju prava pristupa. To nerazmjerno šteti ribarstvu malog obujma, novim sudionicima, ženama i mladim ribarima, dok istovremeno olakšava de facto privatizaciju javnih morskih resursa.

Unatoč postojanju članka 17. Zajedničke ribarstvene politike, koji zahtijeva primjenu transparentnih i objektivnih kriterija pri dodjeli ribolovnih mogućnosti, provedba nije uzela u obzir duh zakona (kako je navedeno u uvodnoj izjavi 33), te stoga ostaje neiskorišten puni potencijal članka 17. za promicanje odgovornog ribolova s malim utjecajem na okoliš. Kao rezultat toga, ribolovne mogućnosti rijetko se dodjeljuju na temelju transparentnih i objektivnih socioekonomskih i okolišnih kriterija.

Ovo djelomično provođenje članka 17. potkopava generacijsku obnovu, gospodarsku održivost i društvenu koheziju u obalnim regijama te izravno proturječi ciljevima EU-a o održivosti i socijalnoj pravdi. To je istaknuto u nedavno objavljenoj "Komunikaciji Komisije o poboljšanju transparentnosti i dobrog upravljanja u dodjeli ribolovnih mogućnosti od strane država članica: [Vademecum](#) o primjeni članaka 16. i 17. Uredbe (EU) br. 1380/2013 o Zajedničkoj ribarstvenoj politici". Ona pruža smjernice o najboljoj praksi za poboljšanje dobrog upravljanja kroz transparentnost i važan je korak naprijed. Zakon o oceanima trebao bi zahtijevati da države članice uzmu na znanje i primijene te odredbe.

Zakon o oceanu mora:

- Tretirati proizvodnju morskih plodova s niskim utjecajem na okoliš kao prioritet i prevladavajući javni interes.
- Uključiti specifične vodeće principe za MSP temeljene na društvenoj i ekološkoj pravdi, ekosustavnom pristupu i načelu opreza, transparentnosti, uključivosti i informiranom sudjelovanju, s posebnom pažnjom posvećenom pravima, sredstvima za život i tradicionalnom znanju malih ribarskih zajednica.
- Uključiti zaštitne mjere kako bi se osiguralo poštovanje prava ribarskih zajednica (prava pristupa, prava na posjed). To uključuje formalno priznavanje povlaštenog pristupa za ribarstvo malih razmjera kroz prostorno zoniranje i raspodjelu resursa, pravno priznavanje sustava vlasništva i običajnog pristupa te sustavnu integraciju tradicionalnog znanja ribara uz znanstvene podatke.
- Uspostaviti regenerativna područja za ribarstvo, dajući prioritetan pristup u teritorijalnim vodama, koje se po potrebi protežu do granica od 6 milja i 12 pomorskih milja za ribolov male razmjene i niskog utjecaja, s planovima upravljanja uspostavljenim kroz sheme suupravljanja.
- Uključiti načelo ovisnosti otočja o ribarstvu, utemeljeno na izričaju 20. članka Zakona o morskom ribarstvu (CFP), koji navodi da "mala otočja koja ovise o ribarstvu trebaju, gdje je to prikladno, biti posebno priznata i podržana kako bi mogla opstati i napredovati".
- Uključiti odredbe koje operacionaliziraju članak 17. CFP-a u duhu zakona (uvodni dio 33 unutar pravnog okvira Zakona o oceanima), osiguravajući da raspodjela odražava održivost i pravednost, s najmanje 20 % ukupnih mogućnosti (TAC/truda) rezerviranih za SSF, zajedno sa zaštitnim mjerama za sprječavanje erozije, kao što je to primjer danskog rezerviranog fonda za obalni ribolov.

4. Ekološka održivost mora biti temelj Zakona o oceanima, s prioritetom jačanja samodostatnosti u proizvodnji ribe i povećanja doprinosa ribarstva sigurnosti hrane, ograničavanja aktivnosti s velikim utjecajem i racionalizacije kompromisa između energetske sigurnosti i sigurnosti hrane

Bez ribe u moru nema budućnosti za ribarstvo i ribarske zajednice. To je velika briga u svim morskim bazenima u kojima naš sektor posluje.

Okolišna održivost mora biti temelj Zakona o oceanima, uspostavljajući jasne, usklađene ciljeve i pokazatelje kako bi se osiguralo da ribarstvo i akvakultura djeluju unutar ekološki obnovljenih i klimatski otpornih morskih i obalnih ekosustava. To podrazumijeva upravljanje utemeljeno na ekosustavima, zasnovano na načelu predostrožnosti, usmjereno na oporavak stokova i smanjenje utjecaja destruktivnih/visokointenzivnih praksi te integraciju ribarstva u obnovu morskih ekosustava, uključujući obalna staništa.

Dostupne zalihe i ulovi u europskim vodama znatno su se smanjili od donošenja prve Zajedničke ribarstvene politike 1983. godine, kao i opskrba ribom ulovljenom u europskim vodama za europska tržišta. Istovremeno je opala samodostatnost ribljih proizvoda, dosežući 37,5 % u 2022. godini, pri čemu proizvodnja u EU opskrbljuje manje od 20 % ukupne potrošnje ribljih proizvoda u EU. Doprinos ribe europskoj prehranbenoj sigurnosti sada je pretjerano ovisan o uvozu. To stvara nepoštenu konkurenciju proizvodima iz EU-a, budući da uvoz nije podložan istim društvenim i okolišnim standardima.

Trenutačno se, umjesto izgradnje europskih zaliha za osiguranje budućih prehranbenih potreba, sve veće količine ribe namjeravaju preraditi u riblje brašno i ulje, osobito u Baltičkom moru. To se mora promijeniti, pri čemu bi riba za ljudsku prehranu trebala imati prednost pred ribom namijenjenom preradi u riblje brašno i ulje.

Narativ plave ekonomije o trostrukoj dobiti za sve je varljiv i opasan. Ne moraju sve stvari s oznakom "plavo" biti kompatibilne, koherentne ili održive. Okeani nisu samo "prostor" iz kojeg svaki dionik može uzeti svoj dio i pojesti ga. Zaboravljamo da su okeani živi ekosustav pod utjecajem ljudskih aktivnosti, a ti su utjecaji kumulativni. Kompromisi, sinergije i potencijalni sukobi između energetske sigurnosti i sigurnosti hrane trebaju biti jasnije definirani i racionalizirani.

Zakon o oceanima trebao bi:

- Razviti pristup plavoj ekonomiji koji se temelji na društvenim temeljima i poštuje ekološke granice i morske ciljeve (dobar okolišni status).
- Uspostaviti sveobuhvatne pravno obvezujuće ciljeve i vremenski određene i mjerljive ciljeve vrijednosti (s pragovima) za 2030., 2040. i 2050. godinu, uključujući postizanje dobrog stanja okoliša i drugih međunarodnih ciljeva i zadataka za oceane koji još nisu utvrđeni u zakonodavstvu EU-a.
- Ojačati provedbu i transparentnost, dajući Komisiji ovlasti za praćenje napretka i provođenje usklađenosti putem redovitih procjena i nadzorne ploče Zakona o oceanima kao alata javne odgovornosti.
- Riješiti nesklad između politike i prakse u primjeni cilja MSY-a iz CFP-a (članak 2.2.) na upravljanje ribarstvom. Revidirati način pružanja znanstvenih savjeta i riješiti nedostatke u upravljanju koji potkopavaju rast ribljih stokova i kažnjavaju metode ribolova niske utjecaja. Konkretnije, uspostaviti BMSY kao standardnu referentnu točku za upravljanje stokovima i kao cilj pri upravljanju ribljim stokovima.
- Prioritetizirati ribu za ljudsku prehranu ispred ribe za preradu u riblje brašno i ulje ograničavanjem na 0,5 Fmsy za sitne ribe nižeg trofičkog nivoa. Takvo ograničenje podržalo bi adekvatan prijenos energije kroz cijeli ekosustav, poboljšalo otpornost stokova, osiguralo dostupnost plijena na višim razinama prehrambenog lanca i smanjilo rizik od kolapsa stokova i zatvaranja ribarstva.
- Jasno definirajte različite korištene pojmove. U tom pogledu važno je da se "precautionary approach" definira i zamijeni "precautionary principle". Bolje definirajte "dobro stanje okoliša", uspostavljajući pragove i referentne vrijednosti koje olakšavaju provedbu MSFD-a.
- Uključiti ekosistemski pristup kao vodeći princip i jasno ga definirati. Ekosistemski pristup treba uzeti u obzir odnose grabežljivac–plijen, održavati morske trofičke strukture i smanjiti kumulativne utjecaje ribarstva na širi ekosustav.
- Uvesti sljedeće ključne zahtjeve: uspostavu obvezne procjene utjecaja na okoliš (koja obuhvaća kumulativne i dugoročne učinke oceanskih aktivnosti); te rodno osjetljive procjene društvenog utjecaja za sve značajne obalne i izvanobalne razvojne projekte u području morskog gospodarstva (). One bi trebale ispitati utjecaje

na otpornost ekosustava, načine života, sigurnost hrane i kulturne prakse.

- Usklađivanje europske politike o hrani iz mora s širim pitanjem samodostatnosti u ribarstvu te doprinosom ribe sigurnosti hrane i prehrambenoj suverenosti u Europi, uz davanje prednosti proizvodima iz EU-a nad uvoznim morskim proizvodima i promicanje lokalnih vrijednosnih lanaca.
- Bolje se pozabaviti interakcijama između kopna i mora, uključujući integrirano upravljanje obalnim područjem, te staviti veći naglasak na kružno gospodarstvo u ribarstvu, s ciljem postizanja 100 % iskorištenja ribe i smanjenja otpada od hrane u lancima vrijednosti ribarstva.

5. Suočiti se s klimatskim promjenama i razviti učinkovite strategije ublažavanja klimatskih promjena

Zajednice malih ribara nalaze se na prvoj crti utjecaja klimatskih promjena, uključujući promjene u distribuciji vrsta, doseljenje invazivnih vrsta, ekstremne vremenske događaje i gubitak obalnih staništa. Ipak, trenutačne klimatske i pomorske politike rijetko pružaju prilagođene okvire za prilagodbu za male ribare, a procesi pomorskog prostornog planiranja često ne uspijevaju integrirati klimatsko raseljavanje, promjene ekosustava ili potrebe za prilagodbom na razini zajednice, što povećava ranjivost i sukobe oko prostora i resursa.

Zakon o oceanu trebao bi:

- Održavati postojeće pravno obvezujuće ciljeve i politike obnove morskih ekosustava i ponovne izgradnje bioraznolikosti, što može doprinijeti usporavanju globalnog zatopljenja povećanjem sposobnosti oceana za hvatanje ugljika.
- Propisati klimatski osjetljive strategije za obalu i ribarstvo koje su lokalno zajednički osmišljene s ribarskim zajednicama i integrirane u okvire pomorskog prostornog planiranja, čime se poboljšava otpornost obalnih zajednica, osobito onih koje se suočavaju s oskudicom resursa, pomažući im smanjiti gubitke nakon ulova i/ili razviti alternativne resurse, uključujući razvoj inovativnih rješenja za valorizaciju i iskorištavanje invazivnih vrsta.
- Promovirati adaptivni pristup upravljanju ribarstvom koji uzima u obzir utjecaj klimatskih promjena i zadovoljava specifične potrebe malih ribara i prerađivača ribe.

6. Jačanje društvene dimenzije plave ekonomije, osobito u pogledu generacijske obnove, promicanjem uključivanja mladih i rodne ravnopravnosti u ribarstvu

Budućnost europske ribarstva ovisi o mladima. Međutim, suočeni smo s brzim starenjem ribarske populacije, rastućim preprekama za ulazak u struku i sve manjom privlačnošću ribarstva kao načina života. Pristup kvotama, financijskim sredstvima, osposobljavanju i infrastrukturi sve je ograničeniji za mlade, dok se slabi prijenos znanja s generacije na generaciju. Ovi trendovi imaju dugoročne posljedice za samodostatnost u opskrbi ribom, sigurnost izvora prihoda, kulturno naslijeđe i održivost obalnih zajednica.

Bez ciljanih političkih intervencija, mnoge male ribarske djelatnosti suočavaju se sa strukturnim opadanjem bez obzira na ekološko oporavak. Stoga se generacijska obnova ne bi trebala shvaćati kao nišno društveno pitanje, već kao temeljni cilj.

Jednako tako, ključna uloga žena u ribarstvu – koja je često neformalna i potcijenjena – mora se prepoznati i podržati zbog njezina doprinosa gospodarstvu, sigurnosti hrane i održivom ribarstvu. Zakon o oceanima trebao bi se pozabaviti ovom društvenom potrebom i postaviti odredbe i ciljeve kako bi se to ojačalo kao poprečni cilj.

Zakon o oceanima trebao bi:

- Ojačati društvenu dimenziju plave ekonomije, posebice s naglaskom na obnovu generacija, uključivanje mladih i ravnopravnost spolova kao ključne ciljeve.
- Utvrditi specifične strategije i smjernice za ravnopravnost spolova, generacijsku obnovu ribarskog sektora i dostojne izvore prihoda za mlade ribare u Europi.
- Dodati specifične namjenske pokazatelje u EU Ocean Pact Dashboard o obnovi generacija i ravnopravnosti spolova.